

EL GRECO - A TEMPLOM MEGTISZTÍTÁSA

Katolikus Igenaptár

2012. március 11.

B év, Nagyböjt, 3. vasárnap

A nap liturgikus színe: lila

Napi igehelyek

Kiv 20,1-17

Akkor Isten elmondta mindezeket a szavakat: „Én, az Úr, vagyok a te Istened, aki kihoztalak téged Egyiptom földjéről, a rabszolgaság házából. Rajtam kívül más istened ne legyen! Ne készíts magadnak faragott képet, és semmiféle képmást arról, ami fenn van az égen, vagy lenn a földön, vagy a föld alatt, a vizekben! Ne imádd ezeket, és ne szolgálj őket, mert én, az Úr, a te Istened erős és féltékeny vagyok, és az atyák vétkeit megtorlom gyermekeiken, és azok harmadik és negyedik nemzedékén, akik gyűlölnék engem! De irgalmasságot gyakorlok ezer nemzedéken át azokkal, akik szeretnek engem, és megtartják parancsaimat. Ne vedd hiába az Úr, a te Istened nevét: mert nem hagyja büntetlenül az Úr azt, aki hiába veszi az Úr, az ő Istene nevét! Emlékezzél meg arról, hogy a szombat napját megszenteld! Hat napon dolgozzál, és végezd minden munkádat! A hetedik napon azonban az Úrnak, a te Istenednek szombatja van: semmiféle munkát se végezz azon se te, se fiad, se lányod, se rabszolgád, se szolgálód, se állatod, se a jövevény, aki a kapuidon belül van! Hat nap alatt alkotta ugyanis az Úr az eget és a földet, a tengert, és mindazt, ami bennük van, a hetedik napon azonban megpihent, azért áldotta meg az Úr a szombat napját, és azért szentelte meg. Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú életű légy azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened ad majd neked! Ne ölj! Ne paráználkodj! Ne lopj! Ne tégy hamis tanúságot felebarátod ellen! Ne kívánd meg felebarátod házát! Ne kívánd meg feleségét, se rabszolgáját, se rabszolgánőjét, se marháját, se szamarát: semmijét se, ami az övé!”

1Kor 1,22-25

Mert a zsidók jeleket kívánnak, a görögök pedig bölcsességet keresnek, mi azonban a keresztrefeszített Krisztust hirdetjük, ami ugyan a zsidóknak botrány, a pogányoknak pedig oktalanság; maguknak a meghívottaknak azonban, zsidóknak és görögöknek egyaránt, Krisztus Isten ereje és Isten bölcsessége, mert Isten oktalansága bölcsőbb az embereknél, és Isten gyöngesége erősebb az embereknél.

Jn 2,13-25

Közel volt a zsidók Pászkája, és Jézus fölment Jeruzsálembe. A templomban ökr-, juh- és galambkereskedőket talált, s az odatelepedett pénzváltókat. Akkor kötelekből ostort font, és mindnyájukat kizavarta a templomból a juhokkal és az ökrökkel együtt, a pénzváltók pénzét szétszórta, az asztalaikat fölforgatta. A galambárosoknak pedig azt mondta: „Vigyétek el innen ezeket, ne tegyétek Atyám házát vásárcsarnokká!” Akkor tanítványai visszaemlékeztek arra, hogy írva van: „Emészt engem a buzgóság házadért” [Zsolt 69,10]. A zsidók azonban megszólították, és azt kérdezték tőle: „Milyen jelet mutatsz nekünk, hogy ezeket cselekszed?” Jézus azt felelte nekik: „Bontsátok le ezt a templomot, és én három nap alatt fölépítem azt!” A zsidók erre így szóltak: „Negyvenhat esztendeig épült ez a templom, és te három nap alatt fölépítenéd?” De ő a saját testének templomáról mondta ezt. Amikor föltámadt halottaiból, tanítványai visszaemlékeztek, hogy ezt mondta, és hittek az Írásnak, és a szónak, amelyet Jézus mondott. Amikor Jeruzsálemben volt Húsvét ünnepén, sokan hittek az ő nevében, mert látták csodajeleit, amelyeket művelt. De Jézus nem bízta magát rájuk, mert ismerte mindnyájukat, s mert nem szorult rá, hogy valaki tanúságot tegyen az emberről; jól tudta ugyanis, hogy mi lakik az emberben

*

További gondolatok

Meglepő jelenetet hallhattunk az evangéliumban: a szelíd Jézus, aki elmegy egészen a keresztthalálig szelídségében, most kötélből ostort fon és kiűzi a kereskedőket a jeruzsálemi templomból. Az evangélista az egyik zsoltár sorával kommentálja Jézus eme tettét: "Emészt a

házadért való buzgóság". Hogy megértsük a zsidók megütközését Jézus tettén tudnunk kell, hogy a kereskedők a jeruzsálemi templomnak az úgynevezett pogányok udvarában kaptak helyet, amely még szoros értelemben nem tartozott a templomhoz. De Jézus mégis kiűzi őket, mert számára szentségtörés ezt tenni Atyja házában.

A templom van középpontban a mai vasárnap tanításában. Sokat sóhajtoznak manapság a papok, hogy nem járnak az emberek a templomba, s mindezt úgy mondják, hogy az ilyenek, akik távol tartják magukat Isten házától, már eleve bűnösök. Pedig a legtöbbje akik kívül rekednek a templom falain nem saját hibájukból vannak így. Olyan világban élünk, amely mindent profanizál, olyan világban, amelyben eltűnik a szent. A számítógépek korában mindent számadatokkal jelölünk meg. Az idő ebben a szemléletben nem más, mint egyforma pillanatok egymásutánisága, amelyben nincsenek kiemelt pontok, ünnepek. A teret is megszámozzuk, s eszerint a templom nem más mint egy darab épület egy település épületei között. A számítógépek világában nem létezik olyan, hogy szent idő és szent hely. Azt mondják ma sokan, hogy imádkozni mindenhol és bármikor lehet. Félreértés ne essék: nem vagyok a technikai haladás ellen. De az ember nem nőtt fel saját találmányaihoz, hogy mai divatos kifejezéssel éljek: a találmányai a fejére nőttek.

Ebben a profanizáló világban az Egyház sorra veszítette el az embereket a templomból. Először a munkásságot, mert ők kerültek először kapcsolatba a számok világával: nyolc óra munkáért ennyi, meg ennyi pénz jár. Azután elveszítette a parasztságot, mely az időjárásnak való kiszolgáltatottságban sokáig tartotta kapcsolatát az Istennel, de hogy már ide is betörték a technikai vívmányok, ez a kapcsolat megszűnt. Az elmúlt évtizedek diktatórikus rendszerei pedig nagy igyekezettel takarították ki az embereket a templomokból azzal a jelszóval, hogy a vallás elidegenít. Ez azonban csak álcázása volt annak a ténynek, hogy a templomban a hatalom olyan helyet látott, ahol az ember kicsúszik ellenőrzése alól, ahol büntetlenül kimondhatja másvalakinek és nem a hatalomnak azt, hogy "Tied az ország a hatalom és a dicsőség".

Mindezek ellenére a hívek egy része kitartott a templom mellett. Egyesek pusztán megszokásból: mert szüleink, nagyszüleink is így tettek. Ennek a megszokásból való templomba járásnak azonban a kereszténység szempontjából nincs jövője, mert napjainkban észrevehetően lassan eltűnik ez a réteg.

Van aki azért maradt meg a templomban, mert engedelmeskedni akar az Egyház parancsának. Ez szép de kevés, nem elég.

Azoknál a leghelyesebb a templomba járás indítéka, akik azért jönnek, mert a templom számukra egy szent hely, ahol egy nagyszerű találkozásra van lehetőség.

Akárhogy is igyekezik a világ, a szent iránti igényét az embernek nem lehet kiirtani. Irtózik az ember a tér és az idő egyformaságától, egyhangúságától. Mindig vannak kiemelt helyek és idők egy-egy ember életében melyre ha nem is mondja, hogy szent, de teljesen úgy viszonyul hozzá.

Szent helyek ilyen hétköznapi értelemben azok a helyek lehetnek, amelyhez valami feledhetetlen élmény fűződik.

Itt van szomszédságukban a Mátra-hegység, s tőle keletre a Bükk. Én a Bükk-hegységet szeretem, mert ott rengeteget kirándultam sokféle társakkal. S amikor ott járok, egyes tájak még jobban tetszenek nekem, egyes tájak, vagy fák, sziklák szentek számomra, mert ott valami feledhetetlen dolog történt egy-egy kirándulás alkalmával. Ez lehet a magyarázata annak, hogy miért vannak tele az erdő fáí, vagy egy-egy kilátó oszlopa mindenféle bevésésekkel, melyeken nevek és évszámok láthatók. Mert valakinek különösen kedves, különösen szent az a hely és mindenáron ne akart ezt jelölni, jelezni akarta másoknak is. Valami ilyesmit tett Jákob is, amikor egyik helyen az Isten létrájáról álmodott, melyen az angyalok fel, s alá járkáltak. S amikor felébredt megjelölte azt a helyet egy kővel, egy oltárral, mert az számára szent volt. S talán azért űzte ki a kereskedőket Jézus a templomból, mert azok ott űzték mesterségüket, ahol ő 12 éves korában a templomban maradvá mennyei Atyjával beszélgetett, s kérdezgette az írástudókat.

Vannak szent idők. Számomra ilyen például június 17. Másnak ez egy nap a naptárban, a többi között, de nekem nem, mert ezen a napon szenteltek pappá.

Ezek a szent helyek és idők magánélmények alapján alakulnak ki. De vannak közös szent helyek és szent idők. Ilyen szent helyek a keresztények számára a keresztény templomok, és ilyen szent idők a keresztény ünnepek. De ezek csak egy igazán kereszténynek jelentenek valamit, másnak semmit: csak egy műemléképületet, vagy egy pirosbetűs napot a naptárban.

Mitől szent egy keresztény templom? A falaktól, a képektől, a díszektől, vagy a nagyvilág zajában ritkán tapasztalható csendtől? Nem, nem a templom épülete a szent, hanem amit hordoz. Nem a templom épülete a templom a keresztények számára, hanem Krisztus teste a templom. Az a test melyről azt mondta Jézus: "Romboljátok le ezt a templomot és én három nap alatt fölépítem!" Jézus Krisztus a mi templomunk, akiben találkozhatunk Istennel. Az Egyház a mi templomunk, amely Krisztus titokzatos Teste. Sajnos oly kevesen értik ez meg. Oly kevesen értik meg, hogy nem kőből épült templomokat kell építeni, kicicomázni, hanem a lelkek templomait.

Mitől szent egy keresztény ünnep? A csillogástól, a pompától, a zúgó imádságtól énektől, a tömegtől? Nem, hanem attól, hogy az ünnepen különösképpen is találkozunk Jézus Krisztussal.

De sajnos művészi módon el tudjuk kenni ünnepeink lényegét egy értelmetlen misegyár sodrában a lelkek üdvösségére hivatkozva.

Templomban vagyunk, szent helyen. Nagyböjtben vagyunk, szent időben. A húsvétra készülünk, a kereszténység legnagyobb ünnepére, a legszentebb ünnepre. A nagyböjti egénygyakorlatokat végezve - az önmegtagadást, az irgalmasság cselekedeteit és az imádságot - készülünk méltóan fel arra, hogy húsvétkor bevonulhassunk legszentebb templomunkba Jézus Krisztusba, az Újszövetség egyetlen templomába, melyet leromboltak, de Isten három nap alatt újra felépített.

Ámen.

*

Jézus az újszövetség temploma

a) János evangélista, amikor elbeszéli, Jézus nyilvános működésének kezdetén hogyan tisztította meg a templomot a pénzváltóktól és a galambárosoktól, ezzel azt hirdeti, hogy Izrael messiási várakozása beteljesült. Malakiás (3,14) és Zakariás próféta (14,1-21) úgy mutatja be a messiási idő kezdetét, hogy akkor az Úristen hirtelen a templomba jön, hogy azt megtisztítsa. Abban az időben ezt jövendölik: nem lehet majd kereskedőket látni az Úr házában. Jézus tette, hogy a templomba belépve a kereskedőket, pénzváltókat és az állatokat kiűzte onnan, a negyedik evangélium szemléletében jelképes cselekedet, amely azt hirdeti, működésének az lesz a célja, hogy "felborítsa" a zsidó törvények törvénytábláit, és kivesse onnan a képmutatás és a külsőséges törvénytisztelet kereskedőit. Ő az imádás régi formáit majd megszünteti, testének új és épülő templomával. A kicsinyes és elidegenítő törvények helyett felajánlja mindenkinek aki hisz benne azt a kapcsolatot a mennyei Atyával, amely az ő sajátja.

b) A templomot, amelyet most Jézus megtisztít, Heródes uralkodásának 18. évében kezdte építeni, avagy pontosabban felújítani. Ez 20-19-ben történhetett Krisztus előtt. Amikor a zsidók visszatértek a babiloni fogságból, a Kr.e. 6. század végén, az elpusztult templomot csak szegényesen építették fel. Heródes kedvezni akart a zsidó népnek, ezért határozta el a templom díszes felújítását. Ez csak 63-64-ben fejeződött be, és alig pár év múlva, 70-ben Titus csapatai véglegesen elpusztították. Jézus idejében a templom 46 éves volt, erről tudósít az evangélium, ezért ez az esemény 27-28-ban lehetett. Legvalószínűbb, hogy a pogányok udvarában történhetett. Itt kínáltak eladásra különféle állatokat, amelyeket áldozatok bemutatására szántak. Különösen nagy volt a kínálat a húsvéti ünnepek előtt, amikor Josephus Flavius szerint mintegy 15000 bárányt áldoztak fel. Zarándokok, akik nagy távolságról jöttek Jeruzsálembe a húsvéti ünnepekre, itt az árusoknál könnyen vehettek egy bárányt az ünnepléshez. Úgy tűnik, Jézus magatartása a galambárosokkal szemben enyhébb volt. Az ő asztalaikat nem forgatta fel, csak felszólítja őket, vigyék el innen asztalaikat. Ez valószínűleg azért van, mert a galambáldozatokat a szegények számára írta elő a törvény (vö. Lev 5,7). A

pénzváltókra azért volt szükség, mert a templomi díjakhoz csak a tiruszi fél sékelt lehetett használni fizetési eszközként. Az átváltásnál ezek a kereskedők igazságtalanul nagy nyereségre tettek szert, így Jézus haragja azok ellen fordulhatott, akik a zarándokokat tisztességtelenül megkárosították.

c) Amikor az evangélista Jézus haragjáról számol be, amellyel a pénzváltók és kereskedők asztalait felforgatta, Jeremiás próféta szavaira is emlékezhetett (7, 11-15). Ő Izrael fiainak gonosz tetteiről beszél, amelynek az volt a következménye, hogy Isten Silót, Isten imádásának régi helyét elpusztította. "Elvetlek titeket színem elől" (15. v.), mondja erre emlékeztetve az Úr, ami azt jelenti, a templomhoz kapcsolódó cselekedetek fölötti ítélet azt hirdeti, a nép nem érdemes arra, hogy a templomban Isten színe előtt legyen. Tóbiás (14, 7-10) és Zakariás (14, 20, s. köv.) arról jövendöl, hogy az ideális templomban nincs helye a kereskedelemnek. Jézus úgy beszél a templomról, mint "Atyám házáról". Ez aláhúzza azt a speciális kapcsolatot az Atyával, amelyet Jézus képvisel a Földön, és amely általa minden hívőnek elérhető. A negyedik evangéliumban 27 alkalommal fordul elő az "Atyám háza" kifejezés, és ez egészen különleges jelentőséget kap, amikor Jézus ezekkel a szavakkal az örök élet királyságáról beszél (14,2), amely mindenkinek az ő megváltó művével válik elérhetővé. A templom megtisztulásának, mint jelnek megértését tovább bővíti, ha összevetjük a kánai csoda jelével, ahol Jézus a vizet borrá változtatta. Amikor Jézus a vizet borral helyettesítette, ezzel azt jelezte, hogy személyével befejeződött az Ószövetség. Így fogja helyettesíteni a templomot és liturgiáját is saját magával. Az újszövetséget, és így az Egyház életét is az jellemzi, hogy a hívek bensőséges kegyelmi kapcsolatban vannak Jézussal. Ő velünk van, és ez a közösség alapvetően megváltoztatja kapcsolatunkat a mennyei Atyával. Éppen a Jézushoz fűződő kegyelmi kapcsolatunk alapozza ezt meg. Minél bensőségesebb szeretet fűz minket hozzá, annál közelebb érezzük magunkhoz Isten atyai szeretetét. Így egyre erősödik bennünk az a hívő tudat, hogy életünk Isten atyai szeretetének védelme és irányítása alatt van. Erősödik bennünk annak tudata is, hogy imaéletünket a Jézussal való benső közösség hatja át. Ő teszi imádságunkat igazán hatékonyá. Érdekes, hogy amíg a szinoptikusok szétválasztják a templom megtisztítását, és Jézus jövendölését a templom elpusztításáról, a negyedik evangélium a két eseményt egészen szoros kapcsolatba hozza. A zsidók nem értik meg Jézus állítását: "bontsátok le ezt a templomot, és én három nap alatt felépítem azt". Azt gondolják, hogy Jézus szavai valóban a templom elpusztulására és felépítésére vonatkoznak. Jézus feltámadása után tanítványai visszaemlékeznek ezekre a szavakra, amelyről most már felismerik, hogy jövendölést tartalmaztak, és az még jobban megerősíti hitüket Jézus szavaiban. MK